

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 524/2021-48

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], advokátska kancelária, [REDAKOVANÉ], proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Tos/49/2021 z 3. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. augusta 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na zákonné obmedzenie osobnej slobody podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 8 ods. 2 Listiny základných práv slobôd, práva na zákonné pozbavenie slobody podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru, práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia jeho slobody podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a práva na účinný opravný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru postupom a uznesením krajského súdu, ktorým bolo na jeho sťažnosť zrušené uznesenie okresného súdu, ktorým bol po podaní obžaloby ponechaný vo väzbe. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Okrem toho sa domáha finančného zadosťučinenia 10 000 eur.

II.

2. Sťažovateľovi bolo uznesením z 20. decembra 2020 vznesené obvinenie za to, že neoprávnene prechovával vo väčšom rozsahu omamnú látku. V konaní bol už 23. decembra 2020 vypracovaný znalecký posudok. Sťažovateľ sa 3. marca 2021 výslovne vzdal práva preštudovať vyšetrovací spis a podať návrhy na doplnenie vyšetrovania, no napriek tomu vyšetrovatelka na pokyn prokurátora

preštudovanie spisu vykonala 18. marca 2021. Uznesením okresného súdu z 21. decembra 2020 v spojení s uznesením krajského súdu z 28. januára 2021 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku s tým, že väzba začala plynúť 19. decembra 2020. Sťažovateľ 15. februára 2021 požiadal o prepustenie z väzby, no jeho žiadosť bola uznesením okresného súdu z 1. marca 2021 zamietnutá a jeho sťažnosť proti tomuto uzneseniu bola uznesením krajského súdu z 26. marca 2021 zamietnutá.

3. Dňa 19. apríla 2021 bola na sťažovateľa podaná obžaloba. Okresný súd v rámci výsluchu sťažovateľa 30. apríla 2021 od 9.45 h do 10.20 h uznesením sťažovateľa ponechal vo väzbe z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a doručil mu trestný rozkaz, ktorým bol sťažovateľ uznaný vinným z prečinu, pre ktorý bolo vznesené obvinenie a bol mu uložený trest odňatia slobody na jeden rok s podmieneným odkladom výkonu na skúšobnú dobu dvoch rokov. Trestný rozkaz v ten istý deň nadobudol právoplatnosť a sťažovateľ bol príkazom okresného súdu prepustený z väzby.

4. Sťažovateľ podal proti uzneseniu o ponechaní vo väzbe sťažnosť, ktorú doplnil 4. mája 2021 jeho obhajca. Namietal, že jeho väzba trvala neprimerane dlho, keďže bol obvinený z jednoduchého skutku, ku ktorému sa priznal, a preto nebol dôvod na to, aby jeho väzba trvala viac ako štyri mesiace. Zdôraznil, že konanie mohlo byť skončené už v januári 2021, keď boli k dispozícii všetky dôkazy. Napriek tomu sa nekonalo priebežne, keďže bolo zbytočne vykonané preštudovanie spisu a dlho trvalo podanie obžaloby. V sťažnosti zdôrazňoval, že napriek jeho prepusteniu je nevyhnutné, aby sa krajský súd zaoberal jeho sťažnosťou, pričom argumentoval rovnakými dôvodmi ako v ústavnej sťažnosti. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením krajský súd podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku uznesenie okresného súdu z 30. apríla 2021 zrušil, čo odôvodnil tak, že pri rozhodovaní o sťažnosti sa vychádza zo stavu v čase rozhodovania, a vzhľadom na to, že trestné konanie proti sťažovateľovi skončilo, iné rozhodnutie ako zrušenie napadnutého uznesenia neprichádzalo do úvahy.

III.

5. Podľa sťažovateľa porušenie jeho základných práv spočíva v tom, že krajský súd nepreskúmal zákonnosť jeho väzby, hoci tak mal urobiť aj napriek tomu, že v čase rozhodnutia už bol prepustený. Krajský súd mal pri rozhodovaní o jeho sťažnosti preskúmať správnosť postupu a výrokov napadnutého uznesenia okresného súdu. V tejto súvislosti poukázal na to, že podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru záruka účinnosti kontroly väzby platí aj po prepustení, keďže bývalý zadržaný môže mať legitímny záujem na určení zákonnosti zadržania aj po prepustení na slobodu [Kováčik proti Slovensku, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 29. 11. 2011, č. 50903/06; Osmanović proti Chorvátsku, rozsudok ESLP z 6. 11. 2012, č. 67604/10, Oravec proti Chorvátsku, rozsudok ESLP z 11. 7. 2017, č. 51249/11], keďže takéto rozhodnutie môže mať vplyv na vymáhateľné právo na náhradu škody podľa čl. 5 ods. 5 dohovoru (S.T.S. proti Holandsku, rozsudok ESLP z 7. 6. 2011, č. 277/05). Sťažovateľ ďalej poukazuje na to, že jeho väzba trvala s ohľadom na skutkovú a právnu nenáročnosť jeho veci neprimerane dlho.

6. Krajský súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že jej navrhuje nevyhovieť, keďže jeho rozhodnutie nevybočuje z vnútroštátnej úpravy a nie je porušením všeobecných princípov dohovoru, osobitne princípu právnej istoty. V tejto súvislosti poukázal na rozdielne skutkové okolnosti prípadov Kováčik, S.T.S., Oravec a Osmanovič a osobitne zvýraznil, že na vec sťažovateľa možno skôr použiť iné prípady (Stephens proti Malte, rozsudok ESĽP z 21. 4. 2009, č. 11956/07 a Kormoš proti Slovensku, rozsudok ESĽP z 8. 12. 2011, č. 46092/06). Podľa krajského súdu rozhodnutiu podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku bolo učinené zadosť rozhodnutím o prepustení sťažovateľa z väzby príkazom, keďže dôvod na ďalšie trvanie väzby v dôsledku právoplatného skončenia trestného konania odpadol. Podľa krajského súdu hoci § 238 ods. 4 Trestného poriadku predpokladá rozhodnutie o väzbe, nestanovuje takýto postup ako nevyhnutnosť, keďže je viacero prípadov, keď k prepusteniu väzobne stíhanej osoby môže dôjsť na základe príkazu súdu. Výklad sťažovateľa by viedol k tomu, že by boli porušené práva všetkých obvinených, ktorí žiadali preskúmať dôvodnosť ich väzobného stíhania a ktorí boli počas rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby prepustení z väzby príkazom. Nárok sťažovateľa na náhradu škody považuje za hypotetický, keďže sťažovateľ bol prepustený z väzby príkazom bezprostredne potom, ako okresný súd rozhodol o väzbe.

7. Sťažovateľ zotrval na tom, že z ním citovaných rozhodnutí ESĽP vyplýva, že súdy majú povinnosť preskúmať zákonnosť väzby i po prepustení z väzby na slobodu. Podľa sťažovateľa pre aplikáciu záverov ESĽP sa nevyžaduje úplne identická situácia, keďže vnútroštátna úprava je rôznorodá a súčasne právna úprava nikdy nepokryje všetky situácie. V prípade sťažovateľa je aplikácia rozhodnutí ESĽP na mieste, pretože aj keď sa vzťahujú na iné situácie, ich záver hovorí presvedčivým spôsobom o tom, že je nutné skúmať zákonnosť trvania väzby aj po jej skončení.

IV.

8. Z hľadiska namietaného rozhodnutia krajského súdu a prípadu sťažovateľa, ktorý už bol v čase jeho rozhodnutia prepustený z väzby, je rozhodujúce posúdenie porušenia práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorý obsahuje osobitné záruky osôb vo väzbe spočívajúce v kontrole trvania jej dôvodov. Základom rozhodovania okresného súdu v prípade sťažovateľa bol § 238 ods. 4 Trestného poriadku, ktorý stanovuje, že ak je po podaní obžaloby obvinený vo väzbe, rozhodne súd o väzbe prednostne a urýchlene súčasne s vydaním trestného rozkazu, najneskôr však tak, aby k právoplatnému rozhodnutiu o väzbe došlo do uplynutia lehoty, ktorá by bola základnou alebo predĺženou lehotou väzby v prípravnom konaní. Z tejto zákonnej konštrukcie vyplýva, že rozhodovanie o väzbe po podaní obžaloby je osobitnou procesnou zárukou, ktorou sa skúma nevyhnutnosť trvania väzby po podaní obžaloby. K preskúmaniu trvania dôvodov väzby tak nedochádza na návrh osoby vo väzbe tak, ako to predpokladá čl. 5 ods. 4 dohovoru, ale obligatórne na základe osobitnej konštrukcie obsiahnutej v § 238 ods. 4 Trestného poriadku, ktorú vo vzťahu k dohovoru treba vnímať ako osobitnú záruku práva na následnú súdnu kontrolu lehoty a dôvodov väzby, ku ktorej dochádza z úradnej povinnosti, a nie na návrh väzobne stíhanej osoby.

9. Namietané však nie je rozhodnutie okresného súdu, ale následné rozhodnutie krajského súdu, ktorým bolo rozhodované o sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté, že sťažovateľ sa ponecháva vo väzbe. Článok 5 ods. 4 dohovoru nezaväzuje členské štáty, aby zriadili opravnú inštanciu na prieskum návrhov na prepustenie z väzby, no ak však štát zriadi takýto systém, odhladiť od určitých obmedzení vyplývajúcich z charakteru inštančného postupu, musí osobe vo väzbe poskytovať rovnaké garancie, aké čl. 5 ods. 4 poskytuje v prvej inštancii (Toth proti Rakúsku, rozsudok ESĽP z 12. 12. 1991, sťažnosť č. 11894/85). Aj pre opravné prostriedky platí požiadavka praktickej efektivity – rozhodnutie o opravnom prostriedku nemožno odmietnuť z dôvodu, že pôvodné väzobné rozhodnutie bolo medzičasom nahradené iným väzobným rozhodnutím (Poghosyan proti Arménsku, rozsudok ESĽP z 20. 12. 2011, sťažnosť č. 44068/07). Podstatou namietaného rozhodnutia krajského súdu je to, že rozhodnutie okresného súdu bolo v prípade sťažovateľa nahradené jeho príkazom, ktorým bol sťažovateľ po právoplatnom skončení trestného konania prepustený z väzby.

10. V tejto súvislosti treba poukázať na to, že právo zaručené čl. 5 ods. 4 je použiteľné iba na osoby, ktoré boli pozbavené slobody, a nevzťahuje sa na účely získania rozhodnutia, ktoré by deklarovalo, že ich predchádzajúce zadržanie alebo väzba boli protiprávne. Dodatočne čl. 5 ods. 4 nemôže byť použitý osobou, ktorá bola zákonne prepustená, keďže čl. 5 ods. 4 nezakladá právo na bezpodmienečné prepustenie a aj prepustenie na záruku treba považovať za zákonný prostriedok prepustenia na účely tohto článku (Stephens proti Malte, rozsudok ESĽP z 21. 4. 2009, č. 11956/07). K tomu možno dodať, že tento právny názor ESĽP, ktorý vychádza z jeho skorších nepublikovaných rozhodnutí, je obsiahnutý pri odôvodnení záveru o tom, že v prípade sťažovateľa nedošlo k porušeniu čl. 13 dohovoru. V tomto prípade ESĽP preskúmaval porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru a dospel k záveru, že ak sťažovateľ môže neobmedzene žiadať o preskúmanie väzby v jednoinštančnom konaní, nedochádza k porušeniu jeho práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru na základe toho, že by v takomto procese nebola zaručená rovnosť zbraní, keďže nová žiadosť nie je menšou zárukou ako prípadné odvolanie.

11. V súvislosti s namietaným postupom je rozhodujúce to, či základom obmedzenia osobnej slobody sťažovateľa bolo rozhodnutie okresného súdu, ktorým bol po podaní obžaloby ponechaný vo väzbe a ktoré nikdy nenadobudlo právoplatnosť pre zrušenie namietaným rozhodnutím krajského súdu. V postupe zavŕšenom namietaným rozhodnutím krajského súdu išlo o rozhodnutie o ponechaní sťažovateľa vo väzbe, a nie o rozhodnutie, ktorým by okresný súd na žiadosť sťažovateľa rozhodoval o tom, že sťažovateľ bol pred jeho rozhodnutím vo väzbe dôvodne. Výklad čl. 5 ods. 4 dohovoru obsahuje dva prvky praktickej efektivity. Jedna sa prejavuje v tom, že toto právo je použiteľné iba na osoby, ktoré boli pozbavené slobody, a nevzťahuje sa na účely získania rozhodnutia, ktoré by deklarovalo, že ich väzba bola protiprávna. Druhá sa prejavuje tak, že rozhodnutie o opravnom prostriedku nemožno odmietnuť z dôvodu, že pôvodné väzobné rozhodnutie bolo medzičasom nahradené iným väzobným rozhodnutím. Oba tieto prvky však v konečnom dôsledku smerujú výlučne k ochrane osobnej slobody ako základného predmetu ochrany podľa čl. 5 dohovoru.

12. Porušenie osobnej slobody je však v prípade sťažovateľa vylúčené. I keby okresný súd rozhodol tak, že nie je dôvod na jeho ponechanie vo väzbe, nebolo by tým konštatované, že jeho predchádzajúca väzba bola nezákonná, keďže základom predchádzajúceho obmedzenia osobnej slobody

sťažovateľa boli rozhodnutia o väzbe ešte z prípravného konania. Bez ohľadu na výsledok rozhodnutia podľa § 283 ods. 4 Trestného poriadku by sťažovateľ bol na osobnej slobode obmedzený len do rozhodnutia okresného súdu, keďže bezprostredne na jeho rozhodnutie o väzbe bol jeho príkazom prepustený na slobodu. Rovnako tento príkaz nebol rozhodnutím, ktorým by bolo vyslovené, že jeho dovtedajšia väzba bola zákonná. Ak by aj sťažovateľ bol rozhodnutím okresného súdu podľa § 283 ods. 4 Trestného poriadku prepustený, fakticky by k prepusteniu jeho osoby na slobodu došlo v ten istý deň, ako k tomu došlo na základe bezprostredne nasledujúceho príkazu okresného súdu. Preto k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. § 5 ods. 4 dohovoru nedošlo.

13. Dodržanie postupu podľa § 283 ods. 4 Trestného poriadku v tom zmysle, že k ochrane osobnej slobody môže dôjsť len tak, že bude právoplatne rozhodnuté o tom, že sa obvinený po podaní obžaloby neponecháva vo väzbe, nemožno považovať za jediný efektívny prostriedok ochrany osobnej slobody podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Osobnú slobodu možno prakticky a efektívne dosiahnuť aj tak, ako k tomu došlo v prípade sťažovateľa, ktorý bol z väzby prepustený príkazom krátko po podaní obžaloby a krátko po predchádzajúcom rozhodnutí o jeho neúspešnej žiadosti o prepustenie z väzby. Ak by bola prijatá argumentácia sťažovateľa o tom, že jediným efektívnym prostriedkom ochrany osobnej slobody je rozhodnutie podľa § 283 ods. 4 Trestného poriadku, porušením jeho osobnej slobody by bol aj taký postup, v ktorom by v prvý deň nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie z prípravného konania, že sa ponecháva vo väzbe, a na druhý deň by bola podaná obžaloba, o ktorej by i v tento druhý deň súd právoplatne rozhodol a príkazom, teda inak ako postupom podľa § 283 ods. 4 Trestného poriadku, ho prepustil na slobodu. Z toho je zrejmé, že sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou dovoľáva inej ako praktickej a efektívnej ochrany osobnej slobody.

14. Čo sa týka sťažovateľom namietaného porušenia práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru, treba uviesť, že tento článok obsahuje dve osobitné práva: právo na okamžité predvedenie pred sudcu a obmedzenie dĺžky trvania väzby. Prvé z týchto práv sa uplatňuje len na začiatku väzby, a preto k jeho porušeniu namietaným rozhodnutím krajského súdu nemohlo dôjsť. Druhé právo na obmedzenie trvania väzby sťažovateľ namieta v súvislosti s rozhodnutím krajského súdu, ktorý sa neprimeranou dĺžkou jeho väzobného stíhania nezaoberal. Preto týmto rozhodnutím ani nebolo porušené druhé právo obsiahnuté v čl. 5 ods. 3 dohovoru, keďže jeho podstatou je ochrániť osobu vo väzbe pre dlhým trvaním väzby, pričom k prepusteniu sťažovateľa došlo iným postupom okresného súdu. K tomu treba uviesť, že väzba sťažovateľa trvala od 19. decembra 2020 do 10. mája 2021, teda necelých päť mesiacov, čo je doba kratšia ako základná lehota trvania väzby v prípravnom konaní a počas tejto doby mohol sťažovateľ žiadať o prepustenie z väzby, a to aj z dôvodu neprimerane dlho trvajúcej väzby.

15. Čo sa týka sťažovateľom namietaného práva podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru, z ústavnej sťažnosti okrem sťažovateľom identifikovaného porušenia jeho základných práv tým, že krajský súd na podklade jeho sťažnosti bez ďalšieho zrušil rozhodnutie okresného súdu o ponechaní vo väzbe, nevyplývajú žiadne osobitné tvrdenia, z ktorých by bolo možné dospieť k záveru, že k obmedzeniu jeho osobnej slobody došlo bez podkladu v dôvodoch podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru, čo v prípade sťažovateľa znamená, že z ústavnej sťažnosti nevyplývajú také tvrdenia, z ktorých by bolo možné dospieť k záveru, že k obmedzeniu jeho osobnej slobody došlo v rozpore s čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru. To isté možno uviesť aj vo vzťahu k námietku porušenia

základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, z ktorého vyplýva, že každé obmedzenie osobnej slobody väzbou môže nastať len z dôvodov ustanovených zákonom. Z argumentácie sťažovateľa, ktorý namieta rozhodnutie krajského súdu, však nevyplýva to, že by bol vo väzbe bez zákonom predpokladaných dôvodov a bez rozhodnutia súdu. Preto je ústavná sťažnosť i v tejto časti nedôvodná.

16. Možno vylúčiť aj porušenie práva sťažovateľa podľa čl. 13 dohovoru, podľa ktorého každý, koho práva a slobody priznané dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom. Sťažovateľ od zadržania a počas trvania väzby mal právne prostriedky, ktorými mohol namietať zásah do práva na osobnú slobodu, keďže mohol podávať žiadosti o prepustenie z väzby a opravné prostriedky proti rozhodnutiam, ktoré boli základom obmedzenia jeho osobnej slobody.

V.

17. Aj keď vo veci sťažovateľa nebolo konštatované porušenie jeho základných práv postupom a rozhodnutím krajského súdu, treba uviesť, že v rovine podústavného práva, osobitne pri aplikácii § 193 a 194 Trestného poriadku v súvislosti s rozhodovaním o väzbe, treba starostlivo zvážiť používanie takých prístupov, ktorých ubiehajú od podstaty otázky nastolenej sťažnosťou ako riadnym opravným prostriedkom trestného procesu. Primárne sa treba zaoberať tým, či je sťažnosť dôvodná, teda či napadnuté rozhodnutie je alebo nie je vecne správne bez toho, aby do rozhodovania boli vnášané prvky, ktoré so správnosťou napadnutého rozhodnutia priamo nesúvisia. V prípade správnosti sťažnosťou napadnutého rozhodnutia zákon predpokladá postup podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého nadriadený orgán sťažnosť zamietne. V prípade nesprávosti napadnutého uznesenia, teda dôvodnosti sťažnosti z § 194 ods. 1 a) Trestného poriadku vyplýva, že namietané rozhodnutie má byť zrušené a ak je podľa povahy veci potrebné nové rozhodnutie, má nadriadený orgán rozhodnúť vo veci sám. Namietané rozhodnutie krajského súdu od tejto základnej podstaty ubehlo a nezaoberalo sa správnosťou sťažnosťou napadnutého uznesenia tým, že do svojich úvah vnieslo skutočnosť (prepustenie sťažovateľa z väzby príkazom, ktoré nemožno považovať za nové väzobné rozhodnutie), ktorá z namietaného rozhodnutia okresného súdu nevyplývala. Správnosť tohto prístupu sa v rovine podústavného práva môže javiť ako problematická, čo prirodzene môže viesť tak, ako tomu bolo v prípade sťažovateľa, k úvahám o porušení jeho základných práv. Hoci v prípade sťažovateľa tento prístup k porušeniu jeho základných práv nevedol, možno dospieť k záveru, že podobnému prístupu sa treba skôr vyhnúť, keďže nie všetko, čo nie je v rozpore so základnými právami, je i správne v rovine podústavného práva a inokedy, za mierne odlišnej situácie, môže viesť aj k porušeniu základných práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu